

REDAȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Beik Ferencz n. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franciTelefon pentru oraș
comitat Nr. 288.

Nr. 3996/912.

Concurs.

Pentru deplinirea postului nou sistemizat de revizor școlar diecezan, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare. Alegândul revizor școlar va fi coordonat referentului școlar ordin. și și va primi cercul de agende dela Prezidiul consistorial.

Beneficiul împreună cu acest post constă din:

1. salar anual de 2400 cor.
2. bani de cortel 500 cor.
3. diurnă de câte 8 cor. în cazurile de emisiuni la vizitarea școalelor, precum și speșele de călătorie.

Dela reflectanții la acest post se cere cvalificațiune și practică învățătorească, preferindu-se recurenții cu pregătire pedagogică superioară și cu praxă didactică.

Aplicarea fiitorului inspector se va face în mod provizor, rămânând ca sinodul eparhial să se pronunțe definitiv în afacere.

Reflectanții la acest post au să prezinte subsemnatului Consistor, în termenul concursual, cererile ajustate cu următoarele documente:

1. Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
2. Estrasul de botez.
3. Toate documentele, de cari dispune, relativ la studiul prestat.
4. Atestatele despre serviciul didactic de până acum.
5. Dovezile despre eventualele titluri de recomandație pentru postul de sub întrebare.

Arad, șed. cons. plen. 28 iunie vechiu 1912.

**Consistorul român ort.
din Arad.**

Nr. 956 Șc. 1912.

Concurs.

Din partea Consistorului din Oradea-mare, pentru postul de catihet gr.-or. român la gimnaziul superior din **Beiuș**, se publică concurs.

Beneficiul împreună cu acest post este:

1.600 adecă unamieșasute coroane, plătite în rate lunare anticipative.

Ceice vor recurge pentru aceasta funcțiune, vor avea să dovedească, că

a, sunt ort. români și aparțin ierarhiei metropolitane gr. or. rom. din Ungaria și Transilvania.

b, că au testimoniu de maturitate și cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

c, că în serviciile anterioare au dovedit sârguință și purtare bună.

Dela condițiunea de sub litera b, să va putea face abatere față cu preoții, cari s'au distins prin zădul și capacitatea lor eminentă, pe terenul activității lor pastorale.

Recursele se vor prezenta acestui Consistor incluzive până în ziua de 17/30 iulie anul 1912.

Oradea mare 4/17 iunie 1912, din ședința senatului școlar.

*Vasile Mangra m. p.,
vicar episcopesc.*

Nr. 3832/912.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile de primire în institutul teologic gr. or. român din Arad, pe anul școlar 1912/13 au să fie înaintate subscrisului Consistor, cel mult până la **6/19 aug. 1912**, instruite cu:

1. Atestat de botez estradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniu școlar, prin care se dovedească, că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Petițiunile au să fie provăzute cu timbru de 1 cor., încât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

6. Petenții sunt avizați să scrie corect locul ubicațiunii și posta ultimă, apoi să alătore și

marcele postale recerute pentru a li-se putea trimite rezoluția în scrisoare recomandată.

Arad, din șed. cons. a sen. bis. la 21 iunie (4 iulie). 1912.

*Consistorul gr. or. rom.
din Arad.*

Nr. 3412/1912.

Anunț școlar.

Școala diecezană de fete din Arad

— Cu internat și drept de publicitate —

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1912/13 se vor face în zilele de 20—23 august (2—5 septembrie) a. c. — în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de cari ar mai avea trebuință.

Taxa pentru internat, pe întreg anul școlar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. și anume: la 1 sept., 1 nov., 1 febr. și 1 april al anului școlar, la *Administrația casei Consistorului, în persoană sau cu poșta.*

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. *Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile*, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în *economia de casă*, deprindere în *pregătirea bucatelor croit și cusut.*

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (2 plese, iar duminică și în sărbători 3—4 plese), *ugină* (cafea cu lapte) și *cină* (două plese).

4. Spălat luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru *medicină* (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru *instrucția de pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru todeauna la *prima* înscriere 6 cor. ca *taxă de înscriere.*

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să *dovedească* plățirea ratei din taxa de întreținere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru *biblioteca școlară* 1 cor.; pentru *anuar* 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar și pentru bibliotecă se vor plăti la mâna directorului școlii deodată cu înscrierea. Tot la directorul școlii va trebui plătită lunar și anticipativ taxa de pian

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor. la an care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale, de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din

septembrie, rata a II la 1 nov., rata a III la 1 febr. și rata a IV la 1 april al anului școlar, deasemenea la mâna *directoarei școlii.*

Elevele *externe*, cari se înscriu mai târziu, au să plătească *întreg didactrul*, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactru numai pe timpul întârzierii

Elevele *interne*, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză dn morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească *întreagă* taxa de întreținere, dar *numai* în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele, cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreagă taxa care cade pe *cvartul* în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clase premergătoare la școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primădată la școală, au să producă: *extras de botez* (din matricula bisericească), *atestat școlar* din clasa precedentă și *certificat de revaccinare*; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădrăț), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 paplomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinț), 1 lavor (lighian), 4 carpe pentru șters lavorul; perie de cap, de dinți și de haine; peaptan și foarfeci, haină de port și 4 surțe negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătă, 2 părechi de ghețe și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu *recerutele manuale și recvizite de învățământ*, și cu *recvizitele de scris, de lucru de mână* (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la *mâna directorului internatului* o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directorului internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prolegerile se vor începe fără nici o amânare în 24 august (6 septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu *concesiune specială* din partea Consistorului diecezan.

Arad, din șed. cons. dela 7/20 iunie 1912.

*Consistorul rom. ort.
din Arad.*

Școala de fete din Arad.

Și cuvântul trup s'a făcut.

Ideea mare de a înființa o școală de fete cu internat în Arad s'a realizat, Duminecă i-s'a pus piatra fundamentală cu mare solemnitate.

Așa s'a încoronat opera măreață a Reuniunii femeilor române din Arad, care în scurt timp a adunat 184.000 coroane pe cari i-a pus la dispoziția V. Consistor din Arad, ca acela sub patronagiul Preasfinției Sale Dlui Episcop Ioan I. Papp, să pună în lucrare edificarea. Cel mai efectiv sprigin la dat marele Vasile Stroeșcu prin darul său de 100.000 coroane, la care a mai concurs institutul de credit și economii „Victoria” cu 31.000 coroane, și publicul prin obolul său dat la toate ocaziunile. Celelalte le-a făcut Preasfinția Sa cu consistorul și sinodul eparhial, cari au dat splendidul intravilan și suma cu care a trebuit să se completeze averea Reuniunii femeilor, ca clădirea să se poată face în proporțiuni mari, pe cari le cere o școală de fete din Arad.

Așa a fost rînduit de providența divină, că în anul când se implinește centenarul institutului pedagogic din Arad, să se ridice al doilea institut cultural pentru femeile române. Însuflețirea a ridicat acela, însuflețirea a zidit seminarul, însuflețirea a ridicat și acest Sion al culturii femeii române, drept dovadă că viu este sentimentul iubirii de neam la noi, care vecinic lucrează și este izvorul tuturor instituțiilor noastre culturale.

La solemnitățile așezării pietrii fundamentale au asistat o lume imensă, adunată din toate părțile locuite de români să asiste la ziua mare culturală din Arad, când s'a așezat piatra fundamentală la cea mai frumoasă școală română de fete, a sburat primul aviator român, și a debitat prima societate teatrală română din regatul nostru.

Dăm în șir chronologic evenimentele mari ale zilei neuitate de 1/14 Iulie 1912.

Serviciul divin.

Cu deosebită solemnitate s'a săvârșit serviciul divin de către P. C. Sa Roman Ciorogariu ca pontificant, d. Diaconul Protopopul Aradului, preotul G. Bodea și diaconul Dr. Lazăr Iacob profesor seminarial; răspunsurile au fost date de un grup de învățători în frunte cu dl. Lipovan. Biserica a fost arhiplină de publicul credincios obiceiurilor bătrîne.

La reședință.

După terminarea sf. liturgii mulțimea, care se sporea într'una, se adună în fața reședinței episcopului lângă care se află intravilanul unde are să se

ridice zidirea școalei de fete. Aici se săvârșește actul pentru punerea pietrii fundamentale a „Școalei Reuniunii femeilor române din Arad și provincie”. P. S. Sa Domn Episcop încunjurat de I. P. C. Sa Dl. archimandrit A. Hamsea, P. C. Sa Dl. protosincol R. Ciorogariu, protopopul V. Beleş, protopopul asesor referent consistorial dr. G. Ciuhandu diaconii C. Lazăr și dr. L. Iacob toți îmbrăcați în odăjdii, iau loc pe teritorul designat pentru zidire, unde încunjură de imensitatea publicului ales începe sfințirea apei. Intonarea cântărilor bisericesti precum și un oare care mister al actului tradițional îți răpește cugetul dela cele deșerte. Bărbații cu capul descoperit înaltă solemnitatea momentului.

Terminându-se sfințirea apei P. S. Sa stropște publicul dând binecuvântarea, sfințește fundamentul punând actul fundațional peste care apoi pune piatra fundamentală.

Iată actul fundațional, care se zidește în temelie a acestei școli:

„Pentru posteritate.”

Astăzi, Duminecă în ziua de 1/14 Iulie anul dela nașterea Domnului nostru Isus Christos 1912 în orașul Arad pe intravilanele Nr. 27 și 28 din strada ce se numește acum „Teleky” de lângă reședința episcopului greco-oriental român s'a așezat această piatră fundamentală pentru zidirea școlii civile greco-orientale române de fete din Arad, care fusese înainte de aceasta adăpostită în casele modeste Nr. 32 din strada ce se numește azi „Deák Ferenc”, domnitor fiind în patria noastră Ungaria Majestatea Sa Gloriosul și Preabunul Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I; — metropolit al Românilor gr.-orientali din Ungaria și Transilvania, cu reședința în orașul Sibiu din Ardeal Excelenția Sa Înalt Preasfințitul Domn Ioan Meșian, Episcop dreptcredincios al Aradului, Orășii-Mării, Ienopolei și al Hălmeagului, precum și al părților adneaxate din Banatul-Timișan Prea Sfinția Sa Ilustrul Domn Ioan I. Papp.

S'a zidit această casă prin hotărârea și îngrijirea Consistorului gr.-or. român din Arad cu cheltuială de 208.000 zi două sute opt mii de coroane, din cari bani mare parte și anume 100.000 zi unasută mii de coroane a dăruit-o marele mecenat român Ilustrul Domn Vasile de Stroeșcu, din Basarabia, carele în zilele noastre a dăruit și alte sume mari de bani pentru întărirea în credință și luminarea minții fraților săi români din Ungaria și Ardeal, iar o altă parte însemnată a cheltuielilor a adunat-o cu multă râvnă și osteneală Reuniunea femeilor române din Arad și provincie, a cărei prezidentă este acum Mult Onorata Doamnă Sofia Beleş, vrednică soție a protopopului gr.-or. român Vasile Beleş din Arad. Zidirea a plănit-o și a îndeplinit-o Domnul Emil Tabacovici, iscusitul inginer-arhitect din Arad.

S'a zidit această casă pentru întărirea în credință, în cultură, în iubirea de lege și de neam, în moravurile cele bune și frumoase a fetelor române de pretutindeni cu gândul curat de a pune temelii tare unui viitor mai strălucit pentru neamul nostru românesc prin înălțarea religioasă, morală și românească a vieții familiare din sânul aceluiași popor preabine cunoscând, că mama este chezașia de bine pentru orice neam.

Suntem cu trupurile noastre înaintea gropii, unde se așează această piatră fundamentală, dar sufletul nostru înălțat spre ceriu se îndreaptă spre viitorul îndepărtat, în care am dori să știm neamul nostru românesc mare și puternic, bogat și fericit și pentru îm-

plinirea acestei ferbinte dorinți implorăm binecuvântarea Marelui Dumnezeu dela care tot binele purcede și cu smerenie închinându-ne Lui, iscălim slova aceasta ce dăm spre știre posterității.

Arad, 1/14 Iulie 1912.

Ioan I. Papp
Episcopul Aradului

Sofia Beleş
Presidenta Reuniunii femeilor române din Arad și provincie

Vasile Beleş
Protopopul Aradului

Emil Tabacovici
Inginer tehnic

Inspirat de însemnătatea actului săvârșit P. S. Sa rostește următoarea cuvântare:

Discursul P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp al Aradului

la solemnitatea punerii pietri fundamentale a Școlii diecezane civile de fete din Arad.

„Vrednic ești Doamne a lua mărirea și cinstea și puterea, că Tu ai creiat toate și prin voia Ta sunt și — sau zidit“.

Apocalips c 4 v. 11.

Între așezămintele omenești rămase din vechime, așezăminte, pe cari posteritatea le-a păstrat în tot cursul veacurilor și le păstrează astăzi cu o grijă rară, le-a ocrotit și dezvoltat cu o pietate deosebită, ca și o moștenire sfântă, a fost și este și aceea instituțiune numită familiară, ca fetele să-și primească educațiunea în casa părintească, sub priveghierea nemijlociă și sub conducerea continuă a mamei, căreia după ființa și menițiunea ei, este dat darul de a cunoaște gradul de dezvoltare a facultăților minții, de a observa și pricepe înclinările inimei și de a determina voința fiicei sale; și carea întru împlinirea acestei misiuni frumoase și sublime, și-a aflat în toate veacurile și între toate împrejurările cea mai mare desfătare și mulțumire sufletească, adevărata îndestulare și fericire a vieții conjugale, a vieții casnice familiare.

Înaintând însă lumea în ani și în veacuri, și pararele cu această înaintare schimbându-se și referințele de viață și afirmare a popoarelor, s'a schimbat și condițiunile de existență și înaintare a oamenilor, s'a schimbat și întreaga icoană a lumii astfel, că omul vrând nevrând a trebuit să-și lărgească și estindă cercul vederii sale măcar până la acel hotar, ca să recunoască și constate între altele și aceea, că în lupta de primenire ce-l așteaptă, în lupta pentru existență și afirmare, cel mai potrivit și bun ajutor, cel mai fidel tovarăș îl poate găsi în femeie, pe care a făcut-o Ziditorul cu scopul, ca omul să nu fie singur pe pământ.

Și pornit omul pe acest drum, a trebuit să recunoască și constate, că și femeia intrunește toate acele calități personale, toate acelea facultăți intelectuale și morale, cari o îndreptătesc la o libertate mai mare, la un teren mai vast de activitate deci și la un rol mai însemnat în viața socială, decât rolul și activitatea, la carea eră redusă în tot cursul vieții patriarhale, iar recunoscând acestea a trebuit să recunoască și adevărul, că genul femeiesc formează jumătatea deplină din corpul societății omenești, deci fiind și femeia factor, care nu se poate nesocoti, ce-

eră mai natural, decât să-i dea și ei rolul cuvenit și reclamat de împrejurările schimbate, să o angajeze la opera de premenire a vieții religioase-morale și culturale economice, deci să o înducă în tainele prezentului și în acțiunea croirei viitorului neamului din care face parte întocmai, precum i-se impune îngrijirea de afacerile casnice ale familiei proprii. Se înțelege de sine că sub rezerva, ca femeia să nu piară din vedere nici pe un moment cuvintele marelui apostol al neamurilor, că capul femeii este bărbatul, deci să-i respecte capul între toate împrejurările

Ajunsa odată lumea la aceste vederi și constatări, a trebuit să devină și la convingerea, că numai și numai pe lângă educațiunea unilaterală din casa părintească, femeia nu poate lucra cu rezultatul așteptat și dorit la opera de înaintare și întărire a neamului și la cea de desăvârșire a ființei omenești. Și numai cu educațiunea din familie, femeia nu poate lucra cu rezultatul dorit pe acest teren nou, teren pe cât de frumos pe atât de greu din motivul învederat și recunoscut de toată lumea, că și părinților le lipsește în cea mai mare parte condițiile pentru o educațiune corăspunzătoare trebuințelor dezvoltate ale vieții, dar și de ar avea părinții cunoștințe teoretice și practice în măsura de aș putea pregăti membrii familiei măcar pentru anumite terene ale vieții sociale, totuși nu se poate nesocoti adevărul, că mama toate le vede cu ochiul dragostei și apoi angajată la conducerea afacerilor casnice, și așa nu are timpul corăspunzător pentru a se ocupa mai intențiv și mai special cu educarea membrilor familiei, iar tata prea în rari cazuri are darul de a putea pătrunde în duhul cugetării și simțirii fiicei sale, de unde a și urmat necesitatea imperativă, ca și fetelor întocmai ca și băieților, pe lângă educațiunea din casa părintească, să li-se dea o instrucțiune mai estinsă și mai conformă cu necezițiile vieții actuale, și încă în școlile de specialitate, create anume spre a le conduce în agrul vast al științelor, în măsura recerată la îndeplinirea rolului frumos, ce le așteaptă în viața publică.

Și când apoi toate neamurile din cele patru părți ale lumii, când toate popoarele cu aspirații la viitor au ținut și țin cont de trebuința imperativă, ca femeii să i-se dea posibilitatea de a-și însuși o cultură mai înaltă, când femeile acestor neamuri s'au organizat în reuniuni, au creat și susțin diferite instituțiuni culturale spre ajungerea scopului urmărit, oare ar fi fost cu puțință, ca femeia română pururea trează, pururea gata la jertfă și la munca pentru binele și fericirea neamului său, să rămână memșcată la glasul timpului, și să nu-și dea seama de ceea ce se pelrec în lumea mare, la auzul și la vederea ei?

Nu, una ca aceasta era absolut cu neputință, pentru că femeia română încă pricepe duhul vremii, care ne deșteaptă a înțelege: că valoarea unui neam se măsoară după gradul de dezvoltare a culturai sale sufletești, intelectuale și morale; și femeia română a fost pururea conștie de misiunea ei sublimă și de datorința cătră neam, despre ce mărturisește faptul, că femeile române din diferite centre ale teritorului de sub coroana Sf. Ștefan, s'au întrunit cu decenii mai înainte în reuniuni, spre scopul promovării culturai fiicei române ca și a unui factor, chemat a promova interesele bisericești și ale neamului din care face parte. Și după exemplantul acestor surori, și femeile române din Arad încă la 19/31 Ianuarie 1884 s'au întrunit în conferința ținută în Arad sub presidium Ex. Sale dlui mitropolit Ioan Mețianu, atunci episcop al acestei dieceze, în

dorințele Majestății Sale Francisc Iosif Împăratul Austriei și Regele Apostolic al Ungariei, precum și rugărilor venerabililor frați ai noștri, ale Cardinalului Primatului Arhiepiscop de Strigona și ale Cardinacilor Prelați de ai celui regat, cumpănindu-le toate cu diligență și cu studiu matur, suplinind afară de aceea întru cât ar fi de lipsă consimțământul celor interesați, sau cari au presunționă că nu sunt interesați din plinitudinea puterii apostolice, hotărâm a înființa în Regatul Ungariei o dieceză catolică de rit grecesc, — care se va numi de Hajdu-dorogh, — în chipul pe cum urmează :

Mai întâi teritoriul acestei noi dieceze în perpetuu și alăturăm și asigurăm parohiile lui jos descrise, pe cari așa dară cu autoritatea apostolică le despărțim și le separăm de diecezele la cari aparțin acum și anume din dieceza de Eperjes: Felsőszolozsa, Görömböly, Hejökereesztur, Miskolcz, Sajópálfalva, Sajópetri, Sajószöged, Komlóskő; din dieceza de Munkács: Bodrogkeresztur, Bodrogolasz, Mezőzombor, Szerencs, Tokaj, Tolcsva, Sárospatak, Sátoraljaujhely, Végardó, Zemplén, Bödroszterdahely, Cséke, Dámóc, Kisdobra, Dobrogező, Zemplénnagárd, Bököny, Hajduböszörmény, Debreczen, Hajdudorogh, Érpatak, Tiszabud, Ujfehértó, Ajak, Rév-arányos, Nyirkarász, Nyirmada, Nyirtass, Tornyospálcza, Nyirgyulai, Kállósemyén, Kisléta, Levelek, Mariapocs, Nyirbaktá, Birki, Kotaj, Nagykálló, Napkor, Nyiregyháza, Oros, Nyirpazony, Nyirgelse, Nyirbéltek, Nyirlugos, Nyirpilis, Penészlek, Piricz, Balsa, Buj, Kenézlő, Vencesellő, Timár, Nyirderes, Fábánháza, Gebe, Hodász, Nagydobos, Nyircsászári, Nyirvasvári, Opályi, Nyirparasznya, Jánk, Kökényesd, Nagypeleske, Sárközujlak, Nagykároly, Szatmárnémeti, Szárazberek, Turterebes; din diec. de Gherla: Batisvasvári, Szatmár, (parohie românească), Szatmárudvari, Józsefháza; din dieceza română de Oradea-mare: Amacz, Szatmárzsadány, Nagykolcs, Csengerbagos, Csegöld, Csengerujfalu, Óvári, Pete, Porcsalma, Szamosdob, Vetés, Csomaköz, Domahida, Gencs, Kismajtény, Nagykároly (parohie românească), Reszege, Szaniszló, Erdengeleg, Érenréd, Mezőterem, Portelek, Vezend, Éradony, Érkörtvélyes, Értarcsa, Gálospetri, Nyiracsád, Nyiradony, Piskolt, Nyirárbrány, Vasad, Álmosd, Bagamér, Érkenéz, Érse- lind, Hoszupály, Kakad, Nagyléta (parohie românească), Nagyléta (parohie rutenă); din arhidieceza de Făgăraș: Árkos, Nagyborsonyó, Nagykászton, Csikszentgyörgy, Csikázárfalva, Gelencze, Ilyefalva, Lemhény, Lisznyó, Kézdiszentkereszt, Torja, Abásfalva, Alsóboldogfalva, Böződujfalva, Sóvárád, Szárazajta, Székelyszenterzsébet, Székelyudvárhely, Oláhzásád, Gyergyóalfalu, Csikszentdomokos, Szépvíz, Gyimesbükk, Gyergyószentmiklos, Gyergyóvasláb, Nyáradandrásfalva, Nyáradbálintfalva, Harasztkerék, Nyáradkarácson, Kebeleszentivány, Marosvásárhely, Székelysárd, Szentháromság, Szentlőrincz, Kisteremi; din arhidieceza de Strigona: Budapest.

„Ce privește parohiile ce au să se deslipească de arhidieceza de Făgăraș, și cari sunt și ele separate de noua dieceză și departe de scaunul ei episcopesc, permitem ca să se guverneze de ordinariatul din Hajdu-Dorogh, printr'un vicar numit și pus de el.

„Se ridică la demnitatea de reședință episcopescă a noiei dieceze limitate, cum s'a zis mai sus, orașul Hajdu-Dorogh. Episcopul va locui în casele oferite de oraș și cari se vor repara și acomoda de guvernul ungar; plata lui va fi pe an 40 000 coroane, iar pentru oficiile diecezane va avea alte 12 000 coroane, toate de plătit an de an de erar. Capitulul cu șase canonici, înființarea seminarului, plata profesorilor, susținerea clericilor, toate se vor suportă de guvern.

„Poruncim deasemenea, ca vechile „mensae episcopesti“ de ritul românesc, să-și rețină ca mai înainte beneficiile posedate până acum și fundamentele pui făcute în favoarea diecezelor române, așa ca în nici un chip să nu poată și să nu fie cu puțință a se separa de ele și a se alătura noiei dieceze de Hajdu-Dorogh“.

„Ce privește limba liturgică a acestei noi înființate dieceze, poruncim să fie greaca veche, cea vernaculă, însă să se tolereze numai în funcțiunile extralitur-gice și în acela chip cum este iertat conform decretelor Sfântului Scaun a se folosi de ea în bisericile de ritul latin“.

În trei ani preoții au să învețe greaca veche, până atunci întrebuințază limba de acum; este însă cu totul oprită limba ungurească; care nefiind liturgică, nici odată nu este a se întrebuința în sacra Liturgie.

Majestatea Sa va avea dreptul, precum în celelalte dieceze, să prezinte Pontificelui, pe cine ar dori să fie pus de papa episcop. Dieceza de Hajdu-Dorogh devine sufragamă primatului. Cu ducerea în îndeplinire a Bulei prezente se însărcinează Nuntialul din Viena, etc...

Datul: 8 iulie 1912.

Nr. 48/1912.

Semnat:

A. Cardinal Aligardi, cancelar.

Scipio Tecchi, asesor.

M. Riggi, notar.

Vom reveni!

Conducerea corectă a matriculelor bisericesti și expunerea diferitelor proceduri referitoare la rectificările matriculare.

Dizertație, cetită de preotul Vasilie Popoviciu din Oradea-mare, în conferința preoțească a tractului prot. Oradea-mare, ținută la 27 Octomvrie 1911.

—Urmare—

Extrasele matriculare.

Extrasele din matriculele bisericesti de pe timpul până la 1 octomvrie, 1895 sunt documente publice; parohii, respective conducătorii oficiilor parohiale sunt autorizați și îndatorați a le liberă, la cererea oficiilor sau a particularilor, în număr nelimitat. De pe timpul de la 1 octomvrie 1895 încoace, ele nu sunt valabile decât în afaceri pur bisericesti.

Extrasul matricular are să cuprindă, până într'o literă, însemnarea din respectiva matriculă, cu toate îndreptările, adausele și intercalările sau corectările de acolo.

Extrase din matriculele bisericesti nu e îndreptătit să libereze, respective să semneze, decât parohul sau administratorul parohial.

Conducătorul matriculelor bisericesti (parohul sau administratorul parohial) e autorizat a liberă, la cerere, și atestate în locul extraselor matriculare.

Conducătorul matriculelor bisericești are să introducă în registrul exhibitelor fiecare caz despre care liberează extras sau atestat matricular. Iar numărul exhibitului îl va însemna pe extras sau atestat.

Insemnarea numelui comunei bisericești, la indicarea datului liberării extrasului și în orice alt loc pe extras, afară de rubrici, are să se facă după numirea cu numele ei ungurească, și numai în paranteză cu numele cel românesc.

Data nașterii și a botezului se înseamnă după amândouă calendarele, chiar și în cazul, că în matricula bisericească e însemnat un singur calendar. Dacă în matriculă nu este făcut evident calendarul după care s'a notat data nașterii, are să se considere însemnată după cel Iulian, iar în extras se va însemna și cel Gregorian, avansat, până la 1 Ianuarie 1900 cu 12 zile, de atunci încolo cu 13 zile față cu cel Iulian.

Extrasul matricular are să fie semnat de conducătorul oficiului parohial și provăzut cu sigilul bisericii.

Este consult, pentru a scuti părțile de cheltuielile împreunate cu traducerea extraselor prin tâlmaci, ca parohul să introducă pe indorsata extrasului, în traducere ungurească, cuprinsul în rezumat al extrasului matricular, care iarăș trebuie semnat și provăzut cu sigilul bisericii.

A introduce în rubricile extrasului matricular textul din matriculă deadreptul în traducere ungurească, sau a adauge la acel text, ori a completează și îndreptă, chiar în interesul stării faptice, constituie falsificare de document public.

Competința de timbru pe extrasele matriculare.

Fiecare extras sau certificat matricular are să fie provăzut, de regulă, cu un timbru de 1 coroană.

Pe extrasele pentru informații familiare, de regulă, se lipește timbru în preț de atâtea coroane, câte cazuri se certifică prin el.

Dacă informația familiară se liberează în scopul scutirii dela serviciul militar, sau se liberează la cererea judecătorei în afaceri de lăsamânt ale celor obligați la serviciu ostășesc, — aceea se prevede cu un timbru de 1 coroană.

Sunt scutite de timbru acele extrase, certificate și informații familiare, date de pe matriculele de botez, cununie și moarte, cari se liberează:

a) în cauze de transpunere a obligațiilor la serviciu ostășesc, în rezerva de întregire (póttartalék) (art. VI. — 1889, §. 31—44); sau pentru dobândirea dreptului de voluntariat pe speșele statului; sau pentru acludare la înștiințările pentru ținare în evidență militară.

b) exclusiv pentru întrebuițare oficială, la recercarea oficiilor autorizate pentru asta; în cazul din urmă numai extrasele de botez ale minorenilor sunt scutite de timbru.

c) în afaceri de căsătorie.

d) pentru însemnarea de dreptului de proprietate a proprietarului adevărat. (XXXVIII. — 1889. §. 30).

e) în afaceri orășenești, polițienești și administrative, în urma recercării oficiale a primarului, protopretorului și a suprefectului.

f) la recercarea oficială a autorităților financiare sau a oficiului pentru aruncul procentualiilor.

g) afară de cele enumerate, în toate cazurile, în cari scutirea extraordinară de timbru se asigură prin legi singuraticice.

Competința de timbru o plătește partea, careia se liberează extrasul.

Timbrul recerut are să se lipească pe fața primă a extrasului așa, ca cel puțin un șir din textul extrasului să se scrie peste partea inferoară a timbrului. Întrebuițarea în altă formă a timbrului, se pedepsește cu pedeapsă de 2—100 coroane.

Pentru ori-ce extras liberat fără timbrul prescriș prin lege, sau nesuficient timbrat, preotul liberant răspunde, în rindul al doilea, cu prețul întreit al competenței de timbru ce lipsește de pe extras.

Parohul e dator să introducă pe extrasele sau certificatele liberate fără timbru, scopul pentru care le liberează, iar dacă au fost extradate în urma recercării oficiale, va indica și numărul acelei recercări.

(Va urmă).

Creștinismul, ca adevăratul ideal de credință!

G. Fl. Preșmereanu,
c. de preot.

— Urmare —

Și oare în cursul de dezvoltare culturală-generală al celor din urmă patru secole, nu se simte puternica influință a vederilor religioase?

Fără îndoială, ele au jucat un rol decisiv. Astfel revolta religioasă, începută în secolul al 16-lea în urma slăbirii spiritului religios, recunoaște intelectul sau rațiunea ca un factor superior în chestie de morală și de credință, ceea ce a avut de urmărire în cele religioase și neatarnarea de biserică. Acest mod de liberă scrutare a provocat apoi o revoltă cu caracter filozofic, care a produs ruptura între religie și știință, și care în veacul al 18-lea și-a făcut influința și în cele politice, învrăjbind cu totul societatea cu principiile religiunii divine. Astfel cu drept cuvânt se poate zice: „Orice eveniment și orice chestie în esența sa e o întrebare religioasă“. O învățătură religioasă greșită — o

erezii — a produs o greșală filozofică. Aceasta apoi în mod firesc poate deveni un izvor de greșeli politice.

Dovedită aceasta influință directă a învățăturilor creștine, și deci fiind constatată puterea de nobilitare morală a acestor vederi, să vedem dară în ce mod trebuiesc aplicate adevărurile evanghelice pentruca ele să aducă roade vrednice de autorul, care le-a propovăduit și deci pentru a putea fi ele și pentru noi un izvor de întărire morală și materială în năcazurile vieții.

Să căutăm a pătrunde în adevăratul lor înțeles, oăci numai astfel putem lucra conform aceloră, puțându-ne apropia de idealul vieții creștinești.

II.

Nici când — ca azi — nu s'a simțit lipsa a ne acomodă în acțiunile noastre adevăratului senz al cuvirtelilor evanghelice, și ilustrat atât de clasic prin întreg modul de viață a lui Isus, din care transpiră curată iubire, isvorătoare de fapte bune.

E timpul suprem a ne lua ca bază în faptele noastre iarăși opera pământească a Mântuitorului urmând pe calea de el indicată.

Căci ce fericire, nu se revarsă din exemplul lui de viață? Aici vindecă un orb color imbracă pe cel gol. Altădată îmbărbătează pe cei șovăitori și mângăie pe cei lipsiți etc.

Aceste fapte de iubire să ne servească și nouă ca îndemn, intru a ne dedica viața în serviciul altora, oăci doară în ce constă adevăratul duh creștinesc de viață?

Răspunsul ne dă Isus însuși prin cuvintele: „Nu cel ce zice Doamne, va intra în împărăția cerurilor etc., ci cel ce face voia tatălui meu etc.

Cu alte cuvinte cel ce duce viața pe care el a trăit-o. Spiritul lui să stăpâniască și în viața noastră, cu principii punerii noastre în slujba altuia, al bună-tății și iubirii neinteresate.

Deci nu credința rostită prin vorbe, ci manifestarea ei prin fapte creștinești, prin care servim însuși lui D-zeu, prin punerea noastră în slujba deapropelui e singurul lucru plăcut, Tatălui ceresc pe care îl și cere dela noi.

Aceasta ne-o dovedește și rostul sf. Scripturi, din care se vede, că nu ceremoniul și cântările sunt jertfe plăcute D-lui, ci cântarea dreptății, ajutorând pe cei asupriți, sărmani și sprijinind văduvele și orfanii.

Insuși Hristos și-a resumat învățătura sa mântuitoare în cele 2 porunci ale iubirii față de aproapele și D-zeu.

Insăși îndeplinirea datoriei, ce se cuprinde în aceste porunci, constituie aceea, ce numim viață morală religioasă, care ne îndreptățește la numirea frumoasă de creștin.

Frumos reese menirea adevărată a unui bun creștin din definiția, ce o dă idealistul filosof Trine despre ființa omului și destinația lui în raport cu ființa lui D-zeu, cu spiritul absolut și nemărginit. Deși în mare parte se abat principii profesate de acesta dela cele teologice creștinești, totuși urmând ea o direcție idealistă care a putut trece de cea mai spirituală învățătură și de oarece toate cugetările și vederile sale le pune în nemijlocitul serviciu al voinții morale, lasă să urmeze câteva din aceste idei mărețe isvorătoare de porniri nobile și mai demne de ființa noastră spirituală.

Pornind din principiul stabilit în scrierea sa: „Was alle Welt sucht“ putem scoate din acestea multe adevăruri și secrete ale naturii noastre omenești. Pu-

tem cunoaște mai lămurit partea aleasă din ființa noastră schința divină din noi.

Un izvor de îndemnuri ideale și nobile e menit a deștepta în sufletul omului înălțat de preocupățiile de rând ale vieții, felul cum sunt tratate cele mai mari probleme ale vieții omenești religioase, morale. Numai în fapta morală îndeplinită în favorul propriu dară și al altuia, aflăm noi sămburile fericirii vieții, al mulțămirii. Iată o învățătură care pe departe de a sdruncină baza doctrinei creștine, din contră e chemată a întări principiile morale ale aceleia, dându-le o concepție mai înaltă filozofică. O frumoasă definiție se dă puterii de cugetare a omului atribuindu-se cugetelor puteri vii, invizibile dela al căror mod de întrebuintare depinde pacea, durerile, nereușita sau reușita omului în viață.

E suficient ca noi să purtăm în suflet o dorință sinceră și ferbinte intru dobândirea unor condiții de viață mai mulțămitoare, pentru ca în convingerea firmă a realizării acesteia și în urma concentrării cugetelor în direcția îndeplinirii aceleia să ni-se și îplinească aceea.

În virtutea acestei legi, fiecare își poate procura condiții de viață tot mai favorabile, căci aceste puteri — zice Trine — sunt date în ființa noastră și deci așteaptă să fie numai recunoscute și puse în aplicare.

Punerea în aplicare a puterilor de lipsă, intru dobândirea lucrului dorit — având a persista într-o stare de așteptare neconturbată — iată singura condiție ce o stabilește Trine ca și una dela care atârână realizarea unei dorințe.

Deci nu nota caracteristică a felului de viață contemplativă rigidă, cu care ne întâlnim în sistemele de doctrină ale religiunilor orientale, ci însăși pecetea doctrinei creștine, despre datorințele unei vieți bogate în fapte bune, o poartă în sine aceste adevăruri dupăcum cere și Isus în cuvintele: „Tatăl meu lucrează, și eu lucrez“.

Cum că nici în rezultatele sale o astfel de viață nu poate fi contrazicătoare spiritului creștin, ci din contră e menită a întări bazele învățaturii creștine slăbite de diferitele curente sceptice de azi, ca dovadă ne poate servi interpretarea dată de Trine cuvintelor Sf. Scripturi care zice: „Creștetii și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“, deci referitor la însăși destinația omului pe pământ, pe care ne-a impus-o creatorul ca problemă de rezolvat, sau cel puțin de a tinde la realizarea ei.

Am înșirat câteva din ideile cuprinse în această scriere, oăci e de dorit să ne familiarizăm și noi căutând a le face o primire cuvenită în rândurile cetitorilor noștri, prin traduceri accesibile păturilor noastre sociale.

Impărtășindu-se aceste și în cercurile noastre sociale de aceeași bunăvoință, de care s'au învrednicit la germani, corăspunzător intențiilor nobile și îndemnului autorului de a satisface unei trebuințe imperioase, adânc simțite prin comunicarea câtorva păreri de ale sale în unele chestii de însemnătate vitală după cum însuși Trine se exprimă în prefața cărții — sunt firm convins, că din gândurile înșirate aici precum și din vederile largi ce se depinde din aceste șire numai folos vor avea cetitorii. Prin profesarea acestora și prin îndrumările lor înțelepte, condiționându-ne un progres și o îndreptare a vieții morale în viitor.

Pe lângă cugete, ca factori puternici intru ajungerea idealului moral, care se exprimă în cuvintele doctrinei creștine: „Fiți sfinți, oăci și eu sunt sfânt“

și care constă în ajungerea la o armonie mai intimă și mai conștie cu nemărginitul duh și ființă alui D-zeu, Trine înșiră credința, ca o virtute reclamată de preceptele creștine.

Dela credință face pendentă realizarea dorințelor noastre și deci a stării noastre de fericire. Măsura în care se realizează însă dorințele, e dată în însuși felul de credință, al respectivului.

(Va urmă).

Prospect.

Internatul cel nou din Brașov

pentru elevii școalelor românești (gimnaziu, reale, comerciale) din Brașov se deschide în 1 septembrie v. a. c.

Clădirea e impozantă, aproape de școală și are:

- sale spațioase și luminoase de dormit (cu pături de fier, cu somieră și saltea).
- sale luminoase de studiu, cu mobilier nou.
- sale separate de mâncare (sofragerii).
- coridoare spațioase, închise, luminoase.
- conduct de apă (din izvoare de munte).
- local propriu de baie cu dușuri.
- încălzire centrală (calorifer).
- infirmerie (spital) în grădină.
- grădină mare cu pomi.
- cât mai curând: lumină electrică.

Elevii internatului vor primi:

- hrană bună, variată și igienică.
- sprijin la prepararea lecțiilor.
- baie.
- tratament medical
- supraveghere, lăsându-li-se însă peste zi libertatea cuvenită.

Internatul e proprietatea școalelor și bucătăria se va conduce în regie proprie.

Taxa de 1 elev e 700 cor. pe an și se plătește în 4 rate anticipative, eventual și lunar.

Condițiunile de primire. Cererea de primire se va da până în 15 iulie v. și va fi însoțită de următoarele acte:

1. ultimul testimoniu școlar.
2. act de naștere.
3. act de revaccinare (numai pt elevii claselor

I—IV. gimn. și reale)

4. atestat medical, că elevul e sănătos
5. declarațiune legală, că părintii se supun (normelor cuprinse în regulamentul internatului și admit în caz de proces competența judecătoreștii din Brașov.

Fiecare elev va aduce cu sine:

- 6 cămăși de zi
- 4 cămăși de noapte
- pantaloni de baie
- 6 ismene
- 12 batiste
- 12 părechi de ciorapi
- 6 ștergere
- 3 cearceafuri de pat
- 1 plapomă cu nasturi
- 3 cearceafuri de plapomă cu găuri pentru nasturi.
- 1 pernă de cap
- 3 fețe de pernă
- perie de cap, de dinți, de haine, peptene des și rar, săpun
- 2 părechi de ghețe
- 4 șervete de masă
- chipiul și uniforma obligată la școalele noastre din Brașov.

Toate aceste lucruri trebuie consemnate într'un inventar scris în 2 exemplare.

Părinții vor însemna cu arniciu roșu rufe și hainele, cosând pe ele numărul, ce se va da din internat deodată cu răspunsul de primire. Rufe defecuoase (sdrențuite) nu se primesc.

Pentru asigurarea locului în internat se cere plă-tirea momentană a taxei pe una sau mai multe luni. Orice epistole precum și banii se vor trimite la adresa: Ioan Petrovici, profesor la gimnaziul gr-or. român din Brăso (Brașov), care va da toate informațiunile și deslușirile necesare.

Ca să nu fie nimenea expus de a fi refuzat în timpul ultim, e bine ca cererea de primire, sau cel puțin de prenotare, să se trimită cât mai curând!

Direcțiunea internatului
(Str Prundului — Porond u Nr 39).

CRONICA.

Logodnă. Dșoara Aurica Iercan și dl Ioan Evițian ales preot în Odvoș logodiți. Șiclaș, la 11 iulie 1912.

Mulțumită publică. Părintele nostru Dimitrie Popovici care la toate ocaziunile binevenite nu întrelasă sprijinul său moral și material, așa și de data aceasta ne-a dăruit pe sama sfintei biserici frumoasa sumă de coroane 1500 — din care am ridicat o cruce monumentală înaintea sfintei biserici în preț de cor. 1200 — iar din restul de coroane 300 — s'a procurat 1 rând de odăjdii și 2 prapori. — Cu ocaziunea sfințirii acestora poporul întreg nu încetă a da laudă lui D-zeu, pentru că le-a dăruit un părinte, care e adevărat tată sufletesc. Primească iubitul nostru părinte și pe aceasta cale mulțumita întregului său popor, care nu încetă a ruga pe D-zeu să-i răsplătească însușit. — În numele parohiei: Petru Popa și Simion Avram epitropi, Simion Albu inv. ca not. comitetului parohial.

Concurse.

Nr. 425/1912.

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătorești din: Minead, Roșia, Slatina, Susani și Văsoaia se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul diezean „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele venite și condițiuni:

1. Minead, 1. În bani gata 200 cor. 2. 4 Hl. cucuruz. 3. Scripturistica 5 cor. 4. Conferința 6 cor. 5. 24 metri de lemne à 5 cor. din jumătate competență învățătorului, iar jumătate salei de învățământ. 6. Cvarțir și grădină.

2. Roșia (Borosrosa), 1. Salar în bani din cassa culturală 362 cor. 2. Intregirea dela stat 400 cor. care e dejă în curgere. 3. 6 Hl. grâu 78 cor; 4. 6 Hl. cucuruz 60 cor. 5. Venit cantoral computat în 4 cor. 6. Pentru învățător 16 m. lemne 96 cor. iar pentru sala de învățământ 8 m. lemne. 7. Pentru conferință 12 cor. 8. Pentru scripturistica 6 cor. 9. Cvinvenalele prescrise de lege se vor cere dela stat, după serviciu de 5 ani în comuna aceasta. Locuință, 2 chilii, grajd și grădină.

3. Slatina, 1. În bani gata 200 cor. 2. Pământ învățătoresc 6 cor. 3. 10 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz, 130 cor. 4. 24 metri de lemne 120 cor. 5. Desdaunare pentru teritorul ce-l ocupă în grădina

școalei colna mașinei de călcat a unui consorțiu 5 cor. 6. Conferința 10 cor. 7. Scripturistica 10 cor. 8. Cărtir și grădina computată în 50 cor.

4. **Susani**, 1. În bani gata 160 cor. 2. 6 Hl. cereale parte grâu parte cucuruz, 60 litre păsulă. 3. 5 stângini de lemne 100 cor. 4. Conferința 6 cor. 5. Scripturistica 5 cor. 6. Cărtir și grădina.

5. **Văsoaia**, 1. În bani gata 687 cor. 2. 12 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 138 cor. 3. $\frac{1}{2}$ sesiune pământ 50 cor. 4. 8 stângini de lemne pentru învățător și școală 192 cor. 5. Conferința 12 cor. 6. Scripturistica 8 cor. 7. Venite stolare 5 cor. Cărtir și grădina computată în 40 cor.

La stațiunile înșirate mai sus vor putea în lipsa de învățători (parte bărbătească) competi și învățătoare (parte femeiască) și eventual vor putea fi alese. În ori care din aceste stațiuni alegându-l va avea să se îngrijească și de cantorat fără altă remunerațiune și să conducă școlarii duminică și în sărbători la sf. biserică. La toate stațiunile înșirate este asigurat respective se va asigura eventualul ajutor dela stat respective cvinvenalele recerute. De curatoratul saletor de învățământ tăerea lemnelor pentru școală, să va îngrijii respectiva comuna bisericească. Comunei bisericești ti stă în drept a răscumpără naturalele de bucate și lemne în bani dupăcum sunt prețuite în concurs. Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescrise, vor avea a le subșterne P. O. Oficiu ppezbiteral din Buteni (Köröshökény com. Arad) până la 30 zile după publicarea acestui concurs, având a se prezenta în careva duminică ori sărbătoare în sf. biserică din comuna în care a recurs spre a-și arăta destieitate în cântare și tipic.

Körösbökény (Buteni la 2/15 iulie 1912.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu adm. ppsc *Iuliu Bodea*, insp. școl. —□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a **Corbești** (Hollószeg) protopopiatul Beiuș se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1. Casa parohială cu intravilanul și apartamentele. 2. Pământ arător și fânate 12 jughere. 3. Dela fiecare număr de casă (100 nre) 1 brădie cucuruz sfărmat ori 1 cor. 20 fil. și una zi de lucru cu mâna ori 40 fil. răscumpărare apoi 10 pluguri pe an. 4. Stolele uzuat; dela botez 1 cor., dela îngropăciune mică 2 cor., dela măr 6, 8 ori mai mult după stare, evangelia lui Lazar 2 coroane. Alesul-ca și catihet la școală primește dela stat onorar 80 cor. la an. Intregire dela stat. Contribuțiunea erarială o va solvi alesul preot. Pentru câte vite are primește pășunat gratis.

Doritorii de a ocupa această parohie să se prezinte la sf. biserică spre a se recomanda poporenilor și să-și tnainteze recursul oficiului ppopese instruit regulamentar.

Pentru comitet.

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantorat dela școala conf. gr.-or. rom. din **Slatina-mureșană** (Marossalatna) prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Salarul învățătoresc este: 1. Bani gata cor. 482. 2. 18 jughere pământ, a cărui venit anual să prețuește 120 cor. 3. Locuința în natură cu 2 odăi, cuină, cămară și supraedificate. 4. Grădina de legume. 5. Spese de conferințe 20 cor. 6. Scripturistica 10 cor. 7. Familiație 12 cor. 8. Lemne pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învățătoresți după trebuințe. 9. Dela înmormântări, unde va fi postit, fără liturgie 1 cor., cu liturgie 2 cor. 10. Dela parastas 50 fil.

Intregirea salarului la 1000 cor., precum și cvinvenalele s'au cerut dela stat. Alesul e îndatorat a provedea cantoratul în și afară de biserică, precum și a instrua școlarii în cântările și ceremoniile bisericești.

Se observează, că podul deasupra salei de învățământ se rezervă pentru păstrarea bucatelor fondului parohial, până când se va zidi local corăspunzător pentru acest scop.

Recursele ajustate conform Regulamentului și ordinelor în vigoare să se susțearnă P. O. Oficiu protopresbiteral în Maria-radna, iar recurenții să se prezinte în sfta biserică din Slatina-mureșană, pentru a-și arăta desteritatea cantorală.

Slatina-mureșană, la 17/30 iunie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protopresbiter, inspector școlar.

—□—

1—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala conf. din **Pociovești** (Pöcsfalva) se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: în bani gata dela parohie: 280 cor.; venite cantorale: 32 cor.; din aranda pământului cantoral: 200 cor.; relut de lemne 72 cor. scripturistica 10 cor.; spese de conferințe 12 cor. Intregire dela stat 400 cor. și cvinvenalele scadente; cărtir cu 2 chilii, cuină, cămară șcl. Recursele instruite în senz regulamentar și adresate comitetului parohial sunt a se tnaintă oficiului ppsc concernent, iar recurenții se vor prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare la sf. biserică spre a se face cunoscut poporului.

Pentru comitetul parohial.

Dr. Victor Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna **Petreasa** (Gyepüsolymos) protopopiatul Beiuș, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare. Emolumente dela comuna bisericească. 2. Venite cantorale 50 cor. 3. Pentru conferințe 20 cor. 4. Pentru scripturistica 10 cor. 5. Ajutor dela stat 400 cor. și cvinvenalele. De curățitul și încălzirea școalei se va îngrijii comuna.

Alesul va provedea și cantoratul în și afară de biserică, va catehiza — concretuz fiind — fără vre-o remunerațiune. Recurenții își vor tnaintă recursele la oficiul ppsc din Beiuș, având a se prezenta și poporului în vre-o duminică ori sărbătoare spre a se face cunoscut

Pentru comitet.

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți dela școala din **Saca** susținută cu filia Teleac împreună din protopopiatul Beiuș se publică concurs cu termin de

30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: In bani gata dela comunele bis. 600 cor. solvite in rate treilunare anticipative; folosirea grădinei școalei, cvartir cu 2 chilii, culină, cămară; completarea salariului in sumă recerută se cere dela stat deodată cu cvinvenalele.

Recurenții se vor arăta in persoană poporului in biserica din Saca, inaintând petițiile regulamentar oficiului ppsc concernent.

Pentru comitet.

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea stațiunii învățătoresci din Budureasa-Cărbunar (Bondoraszó) protopopiatul Beiuș se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salariul in bani gata dela comuna bis solvit anticipative in rate de 3 luni 600 cor.

2. Tot in bani gata pentru lemne 96 cor.

3. Venite cantorale stipulate in actul de dotațiune învățătorescă in suma de 40 cor.

4. Ajutorul dela stat completează salariul fundamental.

5. Locuință 2 chilii padim. culină, cămară, și apartamentele necesare; grădină de legume.

Recurenții se vor prezenta in persoană spre a se face cunoscuți poporenilor.

Alesul va prevedea și cantoratul.

Recursele sunt a se inainta instruite regulamentar oficiului protopopesc.

Pentru comitet.

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc din Răbăgani se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele beneficii: Salar in bani gata dela comuna bis. solviți anticipative in rate treilunare 600 cor. Pentru lemne la școală 60 cor. Completarea salariului fundamental precum și a cvinvenalelor se va acoperi dela stat.

De curățirea salei de învățământ se va ingrijii comuna bis.

Recurenții își vor instrui petițiile regulamentar și le vor inainta oficiului protopopesc din Beiuș, arătându-se și in persoană poporului in vre-o duminică ori sârbătoare.

Pentru comitet.

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

N. B. Se ia cu plăcere eventuala îndrumare a candidaților de învățători ori preoți la acest oficiu protopopesc al tractului Beiuș, unde sunt încă 15 posturi vacante de preoți și 25 de învățători. A) Parohii vacante de cl. III. 1. Cârpeștii mici. 2. Corbești. 3. Dobrești. 4. Goila. 5. Gurbesti. 6. Luncasprie. 7. Lazuri S. 8. Ojești. 9. Seliște Piu. 10. Spinuși. 11. Telec. 12. Topa de sus. 13. Topa de jos. 14. Valani Piu. 15. și eventual Josani. B) Posturi învățătoresci vacante cu școli corăspunzătoare nou zidite. 1. Albești. 2. Beiușele. 3. Budureasa. 4. Cărbunari. 5. Coșdeni. 6. Torău. 7. Hidiș. 8. Meziad. 9. Pocioveliste. 10. Petreasa. 11. Răbăgani. 12. Saca. 13. Săldăbagi. 14. Seucani. 15. Spinuși. 16. Talpe. 17. Telec. 18. Topa de sus. 19. Valani Piu. 20. Varăseu. 21. Câmpani Piu. 22. B. Seliște. 23. Piu Seliște. 24. Drăgoteni.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea parohiei de clasa III-a din Luncoșoara-Voșdoci (Hosszúor) protopresb. Hălmajului, devenită vacantă prin moartea fostului paroh Nic. Popescu pe baza dispozițiilor Ven. Conzistor diecezan Nr. 3469/1912 prin aceasta se escrie concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare in foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Birul parohial câte 1 cor. pentru fiecare număr de casă peste tot dela 177 numere. Solvit din casa cult. 2. Stolele legale. 3. Eventuala întregire a dotației cu ajutor de stat.

Să obsearvă, că casă parohială nefiind, alesul va avea să se ingrijească de aceasta pe spelele sale proprii.

Alesul va avea să provadă catehizația elevilor gr.-or. rom. dela școala din loc.

Reflectanții sunt poftiți să-și susțearnă, recursel lor ajustate cu documentele recerute in Regulamentul pentru parohii de clasa a III-a și adresate comitetului parohial din Luncoșoara-V. la oficiul protoprezbiteral gr.-or. rom. din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Să poștește ca recurenții sub durăta concursului să se prezinte in sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea in cântare și oratorie eventual cele rituale, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Luncoșoara 22 maiu (4 iunie).

Elia Cristea,
președinte.

Adam Dragoș,
notar.

In conțelegere cu: *Cornel Lazăr,* protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc cantoral dela școala gr. or. rom. elem. din Sirbi (Szerb) protopresb. Halmagiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare in foaia „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa culturală 424 cor.

2. Venitele cantorale, stole socotite in 60 cor.

3. 2 $\frac{1}{2}$ jug. pământ a cărui venit anual face 80 coroane.

4. Lemne focali din care este a se încălzi și școala 96 cor.

5. Ajutorul de stat la salar fund. votat cu Nr. 141525/910 340 cor.

6. Cvinvenalele I II. pe $\frac{1}{2}$ dela stat $\frac{1}{2}$ dela comună cvinvenalul al III. din ajutor de stat s'au asigurat.

7. Spese de conferință 5 cor.

8. Locuință in natură.

Se obsearvă că dările publice după pământul învățătoresc are să le solvească alesul învățător.

Învățătorul e îndatorat să provadă strana, să catehizeze elevii și să țină școala de repetiție fără altă remunerație deosebită.

Recurenții sunt poftiți să-și susțearnă recursel ajustate conform regulamentului și adresate comitetului paroh. din Sirbi la oficiul protoprezbit. in Hălmagiu (Nagyhalmagy) totodată să se prezenteze in biserica din Sirbi spre a-și arăta desteritatea in cant și tipic făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului paroh. din Strbi dela 15/28 maiu 1912.

Irimie Sircu
preot, preș. com. par.

Todor Groza
notar. com.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* ppresbit. insp. școl.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. rom. elem. din **Hontșor** (Honcér) protopresb. Halmagiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa culturală din Hontșor 378 coroane.
2. Naturale: 8.40 Hl. grâu prețuit în 126 cor.
3. 8.40 Hl. cucuruz prețuit în 92 cor. 40 fil.
4. Lemne focali 20□ prețuite în 100 cor.
5. Intregirea salarului fundam. cu ajutor de stat votat cu Nr. 91520/1911 Minist. 298 cor.
6. Cvinvenalele la timpul său se vor cere dela stat.
7. Venite cantonale 6 cor.
8. Spese de conferințe în 10 cor.
9. Scripturistica 10 cor.
10. Locuință în natură cu 2 chilii, cuină, grajd și grădină de legume.

Reflectanții sunt poștiți să-și susțearnă recursele lor ajustate conform „regulamentului” și adresate comitetului paroh. din Hontșor, pe calea oficinului protopresb. din Halmagiu (Nagyhalmagy) apoi să se prezenteze sub durata concursului în biserică din Hontșor spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic făcându-se cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului paroh. din Hontșor ținută la 11/24 martie 1912.

Virgil Bulz
președinte.

Ioan Mera
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* ppresb. insp. școl.
—□— 2—3

Conform ordinului Veneratului Consistor de dot 26 mai (6 iunie) 1912 Nr. 3265/912, se escrie concurs pentru deplinirea parohiei de clasa I. din Sănnicolaul mic, cu filiile aparținătoare: **Chișfaluda**, **Aradul-nou**, **Zsigmondháza** (Hada), **Pusta mică**, **viile Aradului nou** și **Serdin** (Szépfalú) devenită vacantă prin strămutarea parohului Petru Marșieu la Socodor cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul încopciat cu parohia este:

1. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în foaia catastrului.

2. Un intravilan parohial cu două grădini estravilane.

3. Birul și stolele legale.

4. Intregirea dela stat precum s'a stabilit.

De locuință se va îngriji însuși preotul ales, carele va suportă și toate dările publice după întreg venitul beneficiale, va împlini toate funcțiunile în parohie și va catehiză la școala confesională din loc, fără alta remunerațiune specială.

Dela reflectanți se pretinde cvalificațiune de clasa primă, cu 8 clase și maturitate. Recursele ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial gr.-or. român din Sănnicolaul mic sunt a se

trimitte la Prea On. oficiu protopopesc din Lipova (Lippa). Concurenții vor avea să se prezinte pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Sănnicolaul mic la 10/23 iunie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu ppbiterul tractual *Fabriciu Mannilă*.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune pe lângă veteranul paroh Ioan Vaida din comuna bisericască **Husasău** — Bihar Hoszuaszó — protopresbiteratul Tinca comitatul Bihar, cu termin de alegere pe ziua de 5/18 august 1912 pe lângă următoarea dotațiune: jumătate din toate venitele parohiale cari constau din una sesie de pământ, bir dela toată casa câte 30 litre cucuruz sfărmat care însă prin credincioșii săraci se poate rescumpără cu 2 cor. și stolele uzuat; capelanul va plăti dările publice pentru pământul ce'l va folosi și va avea să se îngrijească de cvartir căci casă parohială nu există. Cât timp va trăi veteranul paroh Ioan Vaida alegândul capelan nu va putea reflectă la întregirea dotațiunei preoțești și acea va fi a lui Ioan Vaida și în cazul când eventual acea s'ar ridică prin o lege nouă.

Capelanul va fi dator se îndeplinească toate funcțiunile aparținătoare acestei parohii, și va fi îndatorat a provedea catehizarea în școlile din comună fără a putea pretinde dela parohie plată.

Parohia este de clasa primă.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate comitetului parohial din Husasău se vor subșterne subscrisului protopresbiter până în 24 iulie (6 august) a. c., având recurenții a se prezentă în cutareva duminică ori sărbătoare în sfta biserică de aici spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocșin* protopresbiter.
—□— 3—3

Prin concluzul consistorial Nr. 458/43 bis. 1912 anulându-se alegerea de capelan din **Ianoșda** (Jánosd) protopresbiteratul Tinca, comitatul Bihar prin aceasta se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune pe lângă veteranul paroh din acea parohie care este decretată de clasa primă cu termin de alegere pe 6/19 august 1912 pe lângă următoarea dotațiune: jumătate din toate venitele parohiale cari constau din una sesiune pământ, bir parohial dela 290 case câte una măsură parte grâu parte cucuruz și stolele îndatinat.

Se notifică că alesul capelan va avea să plătească dările publice pentru pământul cât va folosi iar cât timp va trăi parohul Ioan Costa va avea să se îngrijească de cvartir.

Alesul capelan va avea să îndeplinească toate funcțiunile aparținătoare acestei parohii și va fi îndatorat să catehizeze în școalele din comună fără a putea pretinde plată dela comuna bisericască.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate comitetului parohial din Ianoșda se vor subșterne subscrisului protopresbiter până în 24 iulie (6

august) a. c. având recurenții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sînta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Nicolae Rocsin protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare al una dintre școalele de fete populare elementare conf. gr. or. române din **Pecica rom.** (Ópécska) protopopiatul Aradului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
 2. Cvinevenalele legali.
 3. Relul de cvartir 120 cor.
 4. Pentru combustibilul necesar la încălzirea salei de învățământ și pentru curățitul ei 110 cor.
- Aleasa va fi îndatorată a instrui la școala de fete, ce o va designa autoritatea școlară; va avea să instrueze școlărițele sale și în lucrul de mână și în cântări bis., iar în dumineci și sârbători va avea să le conducă dela școală la sf. biserică și acolo să susțină ordinea între ele.

Dela reflectante se recere, ca afară de calificatiunea învățătoarească să aibă și 4 clase civile.

Petițiunile astfel ajustate și adresate comitetului parohial din Pecica rom. (Ópécska) sunt a se trimite Prea Onoratului Domn Vasile Beleş protopop în Arad (Révay ú. 13).

Recurențele sunt poftite a se prezenta în termenul concursual în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a fi cunoscute și în persoană din partea alegătorilor

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopop, înșp. școl.

—□—

3—3

Pe baza rezoluțiunilor Ven. Cons. Nr. 1876, 1879/912, se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiilor de cl. a III din **Iarcoș** și **Minead**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare, pe lângă următoarele venite și condițiuni:

I. În **Iarcoș** a) $\frac{1}{2}$ sesiune parohială, parte arător parte fanaț. b) drept de pășunat pentru 8 capete de vite pe lângă taxa cuvenită până ce s'a respălăi pășunea c) birul legal d) stolele legale e) eventuala întregire legală dela stat f) de locuință se va îngrijii preotul ales.

II. În **Minead** a) uzufructul unui intravilan gol, b) cam 4 jugh. pământ estravilan (sesie) c) birul și stolele legale, d) eventuala întregire legală dela stat.

Dela recurenți se recere se aibă calificatiunea prescrișă pentru parohia respectivă la care va competi.

Alesul la ori care din acestea parohii va avea să supoarte dările publice după sesia și intravilanul beneficiind, observându-se totodată, că aleșii vor avea să catehizeze în școalele profesionale ort. din loc fără alta remunerațiune dela parohie ori dieceză.

Doritorii îndreptățiți de a ocupa vreuna din aceste parohii se avizează ca petițiile lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial respectiv, să le înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral în Buteni (Körösbökény) având dânsii cu stricta observare a

ș-ului 33 din regulamentul pentru parohii, a-se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sânta biserică cutare, spre a-și arăta desteritatea oratorică și rituală.

Comitetele concernente parohiale.

Cu consenzul și în conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. protopopesc.

—□—

3—3 gr.

Licitațiune minuendă.

Pentru facerea gardului de fer în jurul bisericii gr. or. rom. din **Boroșineu**, pentru facerea unui orologiu în turn, pentru acoperirea turnului cu tinichea și pentru efeptuirea reparaturilor recerute la această biserică, se escrie licitațiune minuendă, care se va ține duminică, în 22 iulie (4 august) a. c., la 11 ore a. m., în școala gr. or. rom. din loc.

1. Planurile, preliminarele de spese, precum și condițiunile de licitațiune, se pot vedeă la subscrisul ppresbiter-paroh, oricând, în orele oficioase.

2. Licitanții vor avea se depună vadiu de 5% din prețul de esclamaire, în bani, ori în hârtie de valoare, nainte de începerea licitațiunei. Licitantul acceptat de întreprinzător, e obligat să întregească vadiul, la 10% din suma de întreprindere, la încheierea contractului, care se va face îndată după terminarea licitațiunei.

3. *Prețul de esclamaire:*

- a) pentru facerea gardului 5760 cor. (lucrul de lăcătar 3680 cor., iar cel de maur 2080 cor.)
- b) pentru acoperitul turnului, etc. 1565 coroane.
- c) pentru reparatul și văruiatul bisericii și a turnului 600 cor.
- d) pentru facerea orologiului 500 cor.

4. Întru cât va fi posibil lucrările de sub a) și c) să vor da unui întreprinzător.

5. Comitetul par. și rezervă dreptul, a da în întreprindere, lucrările de sus, aceluia reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatele licitațiunei.

6. Pentru participare la licitațiune, reflectanții nu pot să și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

Boroșineu, la 5/18 iulie 1912.

Dr. Teodor Burdan

pres. com. par.

Vasile Augustin

not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

1—2

Cumpăr

pe lângă un preț convenabil din foaia „Biserica și Școala“

anul 1882 Nr. 14

„ 1885 Nr. 42, 50

„ 1887 Nr. 9, 27

CORNEL LAZAR

administratorul tipografiei diecezane din Arad.

care conferință a luat cu vot unanim și cu multă însuflețire concluzul de a se organiza în Reuniune sub numirea „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie” cu scopul de a crea un fond, din care după timp să înființeze aici în Arad un institut confesional gr. or. rom. cu internat pentru creșterea fetelor române.

Pentru a înlesni lucrarea istoriografului, care se va ocupa după vremuri cu chestia reun. și a școlii de fete de sub întrebare, și pentru a-l feri de eventuale alunecări pe conta adevărului faptic, țin de potrivit să ating cu aceasta ocaziune unele din momentele mai însemnate ale afacerii, momente la cari am fost martor ocular și cari și altcum se confirmă atât din anafetele diecezei cât și din cele ale Reuniunii femeilor române din Arad și provincie și adevăratul moment: că ideea de constituire a acestor femei în Reuniune cu scopul atins mai sus, a fost salutată cu mare bucurie și însuflețire nu numai de fruntașii vieții noastre publice de atunci, ci și de autoritatea bisericească și aceasta nu numai din motivul necesității constatate de atare școală sub scutul bisericii, dar ideea a găsit răsunet viu și a fost salutată cu bucurie și însuflețire chiar și sub influința împrejurărilor timpului, că tocmai atunci se zădărniseră toate încercările autorității diecezane de a înființa în Arad un gimnaziu confesional, din care să ne recrutăm elementele pentru trebuințele bisericești și școlare în parohii, dar era binevenită această idee chiar și pentru a liniști spiritele greu atinse în dorințele lor și a ține la suprafață sentimentul de jertfă al poporului pentru instituțiile sale culturale religioase.

În cursul timpului, femeile române din Arad s'au și constituit, mai înainte în mod provizor și mai târziu pe baza statutelor aprobate de înaltul guvern cu clauzula de dto Budapeșta 24 Octomvrie 1886.

Spre a dovedi acum finuta autorității diecezane față cu Reuniunea pomenită și cu scopul ei depus în statute, servește faptul, că ven. sinod eparhial din Arad, constatând și din parte și necesitatea înființării unei atare școli sub scutul bisericii, încă din sesiunea sa ordinară dela anul 1885 și-a oferit sprijinul său moral și material și prin concluzul Nr. 87/885. a și luat în budgetul consistorial o sumă de una mie fl. pentru ajutorarea școlii, la înființarea căreia se angajase On. Reuniune pomenită, iar apoi constatând Ven. Sinod, că deși necesitatea școlii de fete este constatată și a devenit ardentă, Reuniunea totuși nu o mai înființează și deschide; mai recunoscând în același timp și neajunsurile și greutatea de tot soiul, ce întâmpină aceasta Reuniune întru realizarea scopului ce și-a propus, a luat în anul 1890 concluzul de sub Nr. 124, în firul căruia însărcină Consistorul din Arad, să înființeze însuși atare școală și spre acest scop îi dă îndemnizare să împrumute din fondurile diecezane o sumă de 20,000 fl. (douăzeci mii florini).

Nu ne este dat să știm și nici nu este chemarea noastră să ispitim cum a înțeles On. Reuniune acest concluz, dar în drept suntem a constata pe baza datelor grăitoare, că în urma acestui concluz On. Reuniune și-a angajat prin comitetul ei de atunci o localitate, și a luat toate demersurile pentru deschiderea școlii la terminul de 1 Octomvrie n. 1890 fără să-și fi adunat capitalul la care era obligată conform §-lui 2 din statutele aprobate de înaltul guvern și fără să-și fi exoperat dreptul de a deschide și a conduce școală sub firma proprie, iar rezultatul acestei procederi, urmate din ambițiune nobilă dar grăbite, a fost acela, că tocmai în ziua deschiderii școlii intrând dela înaltul minister de in-

terne rezoluția (dto. 26 Aug. 1890 Nr. 54529/V-10) că Reuniunea ca însoțire privată, nu are drept a susține școală confesională, acel comitet s'a adresat Consistorului nostru din Arad cu rugarea din 3 Octomvrie n. 1890 ca să primească și conducă școala sub numele său, până ce Reuniunea să-și exoperteze dreptul spre aceasta.

Și Consistorul, ca să nu pericliteze școala acum înființată și deschisă, încă în aceeași zi de 3 Octomvrie (21 Sept.) 1890 s'a aflat necesitat a încuviința cererea, a primi școala în starea ei destul de modestă, dar susținută de atunci și până astăzi cu mari sacrificii din partea diecezei.

Dacă am atins aceasta parte gingașe a chestiei am făcut pentru aceea, ca să se știe acum și în viitor: ce crezământ și valoare se poate da svonurilor de proveniență necontrolabilă, cum a fost și svonul alimentat ani dealungul din unele părți și încă cu rea credință, că Consistorul ar fi usurpat dreptul Reuniunii și i-ar fi luat din mână conducerea școlii de sub întrebare.

Precum însă după tempestate se liniștește văduhul, așa s'a nelezit și chestia cu Reuniunea și cu școala. La 1909 reluându-și Reuniunea firul activității întrerupte, a ajuns cu colecta la așa rezultat binecuvântat, încât acum s'a putut vorbi serios de ridicarea unei școlii. Și după ce On. Reuniune nu și-a exoperat pentru sine dreptul de a susține școala și nici nu mai reflectează la asemenea drept; după ce colecta a fost întreprinsă spre scopul așezării școlii existente diecezane civile de fete din Arad într'un edificiu deplin corespunzător postulatelor legii de instrucțiune, ce eră mai de dorit, decât înțelegerea între Reuniune și Consistor, cecece a și urmat spre mulțumirea generală a obștei, care încă a rezonat astfel, ca după ce existența școlii numai sub ocrotirea bisericii este asigurată, Reuniunea a depus suma adunată la mâinile Consistorului spre folosire, la scopul pentru care s'a adunat.

Deci după Dumnezeu acestei înțelegeri avem să îi mulțămim, că am ajuns această zi cu soare, această zi de sărbătoare, în care cu ceremonie religioasă ne-am învrednicit a pune piatra fundamentală la acest Sion nou al culturii ficei române, să punem piatra fundamentală la acest templu, la altarul căruia, ficele neamului, pe lângă învățăturile prescise de legile regnicolare, vor avea să cultive limba și credința strămoșească și cu aceasta paralel și iubirea de patrie și de neam.

Și zi de mare sărbătoare este ziua de astăzi, și este însemnat actul săvârșit și pentru coincidența preferită, că începerea zidirii acestui nou focal de cultură, se întâmplă tocmai la împlinirea centenarului dela deschiderea institutului nostru preparandial.

De aceea, ajunși din darul și cu ajutorul lui Dumnezeu să ne învrednicim de bucuria zilei, cuvine-se să ne aducem aminte la acest loc de toți acei factori, cari au concurs la promovarea lucrului până la stadiul de acum.

În primul rând mă simt dator a aduce prinos de mulțumire Reuniunii Femeilor Române din Arad și jur, pentru că nu au cruțat nici o osteneală spre a strînge ban la ban întru realizarea acestui ideal. Onor. Reuniune a contribuit, că astăzi să punem piatra fundamentală la edificiul acestui lăcaș de cultură, care va avea să aducă bucurie în casele române, pregătind sufletul și mintea româncelor noastre spre a concurge la dezvoltarea și înălțarea poporului nostru în cultură și bunăstare.

Mă simt dator să aduc prinos de deosebită recunoștință și mulțumită marelui român Vasile de Stroescu, neîntrecutul mecenat, care cu o bunătate proprie oamenilor cu sentimente nobile, veghiaza asupra nevoilor neamului său. Mișcat de apelul doamnelor române, marele Stroescu, cu un gest de cea mai înaltă iubire și jertfă, a trimis 100 000 una sută mii cor. pentru ca idealul Reuniunii femeilor arădane să ia ființă.

Nu putem să nu ne îndreptăm gândul și spre Biserica mamă, pe care am lăsat-o înadins în urmă, pentru că ea ca mamă, iartă și poate ierta mai mult.

dzeirei Tale; Invrednicindu-ne a ajunge și încheierea lucrului spre lauda și mărirea numelui Tău, căci „Vrednic ești Doamne a lua mărirea și cinstea și puterea, că Tu ai creiat toate și prin voia Ta sunt și s'au zidit. — Amin!

Terminându-se întreagă ceremonia, care are se încunună osteneala cu multă trudă a „Reuniunii femeilor române din Arad“ se dă un prânz la masa bineprimitoare a P. S. Sale unde iau parte conlaturgistorii și câțiva fruntași.

Iar marelui binefăcător al neamului nostru mece-

Aurel Vlaicu.

Timp de peste 20 de ani și mai bine, autoritatea și organele diecezane nu au cruțat nici o jertfă pentru realizarea acestei idei și pentru asigurarea existenței școlii.

Și acum terminând cu acestea, ridic ochii inimei și cugetul minții la Tine Dumnezeu cereșc, Tu ai zidit toate și prin voia Ta sunt. Tu ai încălzit și dragostea de neam a marelui mecenat Stroescu către cultura femeii neamului său. Deci mulțumindu-Ți dintru adâncul sufletului, că ne-ai invrednicit a face începutul zidirei acestui nou Sion, Te rog cu umilință, că ceea ce eu am binecuvântat cu mâna mea, să binecuvinți și sfințești Tu împărate al cerurilor cu puterea

natelui Vasiliu de Stroescu i-se expediază următoarea telegramă:

Excelenței Sale

Vasile de Stroescu

Lausanne

Sfintind astăzi piatra fundamentală la Sionul culturii femeii române pe altul căreia ai depus marinosul obol am implorat și-Ți implorăm binecuvântarea cerească pentru îndelungata viață cu fericire deplină.

*IOAN,
Episcopul Aradului.*

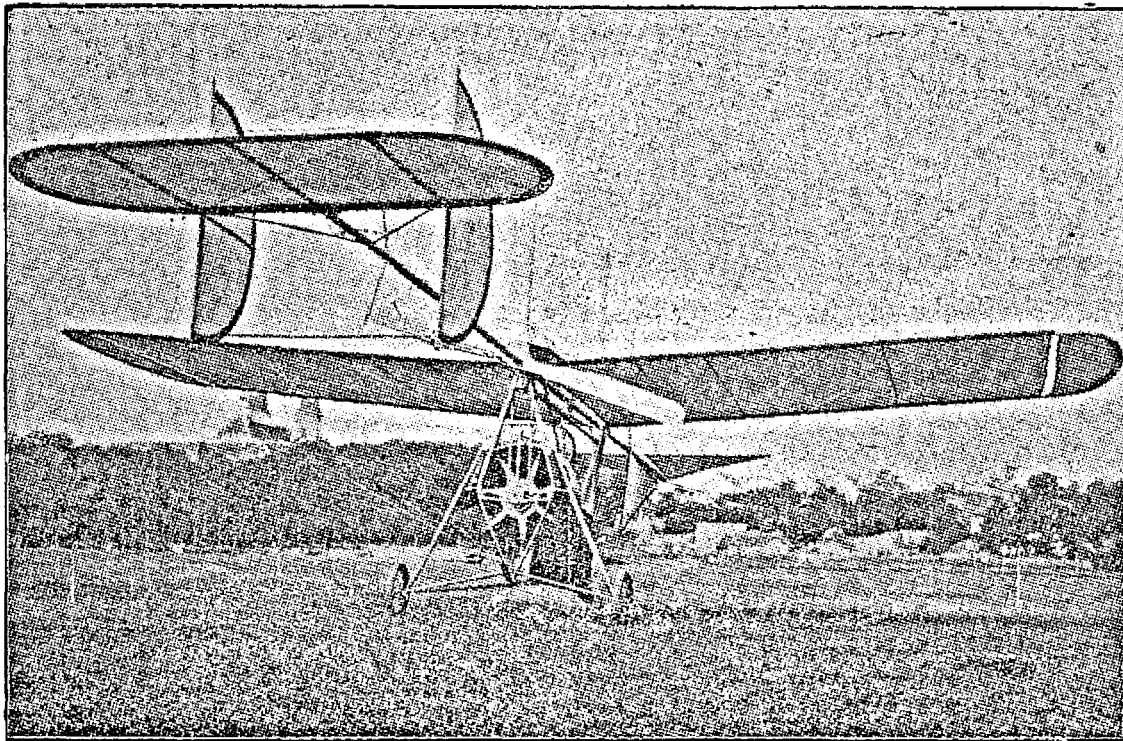
Tot pentru amintirea acestui act P. S. Sa DI Episcop depune la banca „Victoria” pentru cei 11 copii magistranți câte 2 cor. pentru fiecare cu libel separat prevăzute cu clauzula, ca numai la etatea de 20 ani să-i poată ridica spre aducere aminte de participarea lor la acest act mareț.

Sborul lui Vlaicu.

Indată după prânz autobusele și automobilele gălăgioase percurgeau neconținut străzile spre locul designat pentru sborul șoimului nostru. Circulația sgomotoasă obișnuită numai la zile mari agită și mai tare interesul pentru sbor. Atâta lume românească s'a adunat în ziua aceasta în Arad, încât ți-se pareă că te află într'un centru orășenesc curat românesc. Nu se mai auzea alta decât limba noastră vorbită în toate părțile cu însufiețirea ce-o înprumută sărbătorirea momentului. Țărani îmbrăcați în haine de sărbătoare împistrițau așa de plăcut înfațișarea publicu-

După ce mai cercetă odată cu deosebită precauție toate șuruburile, Vlaicu îmbrăcat în costum de aviator, curajos încălecă aparatul care avea să-l urce spre înălțimile cerului și să se lupte nepăsător cu vântul care-l puneala grea încercare. Dând drumul motorului, câțiva români voinici ținură de o funie de dinapoi aparatul pe loc, ca motorul să-și ia puteri mai mari. Dar nu ținură mult, căci aparatul deodată se smuciră cu putere din mâinile lor vânjoase, aleargă câțiva pași pe pământ și îndată începă să se urce lin și măiestros din ce în ce tot mai sus.

Publicul care în momentul acesta își perdă respirația, erupe în aclamări furtunoase cari nu mai conțineau și cari străbăteau văzduhul, erau răpiți, erau ca și electrizați. Vlaicu dela o înălțime de peste 300 metri salută din nacela aparatului care se rotia cu el în cercuri măiestroase cu o eleganță impunătoare. Văzând istețimea cu care Vlaicu își știe mânuă

lui imens și din fețele lor vesele ceteai espresia mândriei, care le stătea așa de bine.

La 4 oare p. m. mulțimea publicului eră deja înșirată în câmpul de lângă pădurea Ciala. Numai aici și-a putut da samă privitorul de mulțimea adunată. Pe la 5 ore când și cele din urmă trenuri sosiseră, publicul se urcă la impunătorul număr de 25.000.

Se apropie timpul fixat pentru sburat. Nerăbdarea gădilitoare luă proporții tot mai agitatorice. Vedeai țărani cuprinși de sfiata dubiozității lor caracteristice profilată de temerea nesuccesului. Aceasta temere preocupă pe toți privitorii văzând vântul ce începă să bată cu putere simțitoare. O mică întârziere de timpul fixat produce chiar consternația unei amănări. Dar nu trecu mult și pânza dela intrarea hangarului se dădă la o parte și sprintenă apără pasărea măiastră a lui Vlaicu pironită de privirile curioase a spectatozilor.

aparatul înfruntând opunerea vântului șugubeți, toți erau satisfăcuți în mândria lor.

Vântul care devenea tot mai serios și care nu birul cu șoimul lui Vlaicu în văzduh, la aterizare totuși îi cauză o mică neplăcere care fu restălmăcită de malițioșii răi privitori ai progreselor noastre. Dând aparatul cu o roată într'o crepătură a pământului uscat, își perdă puțin echilibrul și ajutând la aceasta din greu și vântul, se rupse osia, fără ca să se mai întâmple altceva. O mică inconveniență.

Intre aclamările nebune ale privitorilor Vlaicu este întâmpinat de un băiețel care-i predă o coroană de lauri.

Mulțimea începe a se risipi ducând cu sine încurajatoare nădejdi pentru trăinicia viitorului nostru strălucit.

Joi în 5/18 iulie P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp a dat un prânz în amintirea sărbătoritului aviator român, strălucitul învingător dela Aspern, care

În aceia zi părăsi Aradul petrecut de admirația arădanilor, luând drumul spre Lugoj unde va sbură duminică 8/21 iulie.

Reprezentarea teatrală.

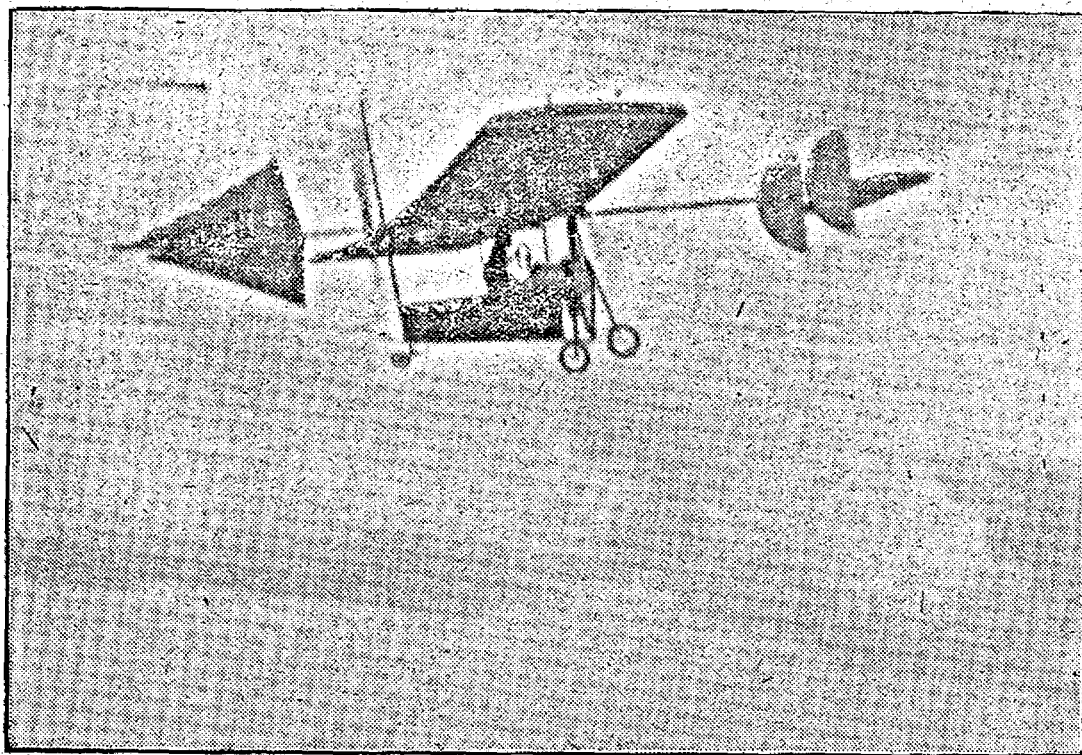
Sărbătoarea culturală a acestei zile a fost încheiată cu debitarea bursierilor societății noastre pentru fondu de teatru. Trei piese: drama „Jerifă” comedia de salon, „Pentru mama” și farsa „Recomandația” au fost jucate cu multă pricepere de către acești vestitori ai Thaliei-române Transilvanene. Îndeosebi a plăcut jocul drăguț al d-șoarei Mărioara Dima. Foarte reușit a jucat dl Calmuschi, apreciatul artist al Teatrului Național din Iași în farsa „Recomandație”. D-șoara Reli Poporadu tânăra elevă a conservatorului din București încă și-a tradat câteva frumoase calități, cari bine dezvoltate promit mult.

O petrecere animată până în zori de zi a încheșirul acestei sărbători memorabile.

X.

lipsit a da exemple de credință strălucită, de pietate și de ascultare față de Scaunul apostolic. Nu e dar nici o mirare, dacă Pontificii romani i-au împărțit de singulară bunăvoință și dacă și-au dat toată silința, ca ierarhia bisericească la ei să ieie din zi în zi tot mai mare dezvoltare, înființând dieceze noi și scaune episcopoești, de câte ori ar fi cerut, fie numărul crescut al credincioșilor, fie lipsa de a ridica noi lăcașuri învățaturii și credinței catolice.

Cu adevărat aceasta a făcut-o Papa Piu al nouălea de fericită amintire antecesor al nostru, care ca să dea românilor catolici o dovă de singulara sa bunăvoință și de părintească îngrijire, vechilor dieceze românești, a adăus pe celea noi dela Lugoj și Gherla, din cari afară de aceea a înființat o provincie bisericească cu titlul metropolitan și cu drepturile și privilegiile acordate vechii reședințe catedrale de Făgăraș și Alba-Iulia. Însă, o astfel de cinste românilor catolici nu numai au meritat-o, ci după aceea într'atâta s'au făcut

„Christifideles graeci“.

Așa se numește bula papală prin care s'a pecelluit înființarea episcopiei gr. cat. maghiare ce se va numi *Hajdu-Dorogh* pentru care s'a rupt 83 comune din biserică gr. cat. română. Patronagiul național al bisericii gr. cat. a amuțit ori ce glas de critică asupra lucrurilor ce se petrec în biserică gr. catolică. În Blaj s'a chiar renoit legăturile Atanasiane ca unice mântuitoare ale neamului românesc. Dar spună însăși bula cum ne mântuim, iată-o după textul dela monitorul oficial al scaunului papal din Roma »Acta apostolicae Sedis« dela 1 iulie 1912:

Tuturor le este cunoscut, că credincioșii catolici de rit grecesc sunși regatului Ungariei, niciodată n'au

de vrednici de ea, parte apărând cu tărie credința și propagându-o la Români neuniși, parte prin dragostea și supunerea filială față de Pontificele roman, încât catolicilor întregului răsărit s'au dat pe sine de pildă a tuturor virtuților.

Dar între credincioșii de ritul grecesc s'au ivit și de aceia, cari se folosesc de limba ungurească și cari deja cu multă insistență au cerut dela sfântul Scaun, să se înființeze o dieceză pentru ei. De sigur, că nu este de tras la îndoială, că înființarea asta contribuie foarte mult, ca să prospereze religia creștină, pacea și unirea între înșiși credincioșii de ritul grecesc, cari vorbesc diferite limbi, ca să devină mai puternice legăturile cu cari se unește regatul apostolic al sfântului Ștefan, cu Catedrala Principelui Apostolic și ca să se înlătore primejdia abuzului de tot rușinos, de atâtea ori condamnat de Supremii Pontifici, — primejdia abuzului de a introduce anume limbi vernacule în sacra Liturgie.

Din care cauză, noi, cu bunăvoință ascultând